

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

ממזן רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 25 ויקרא תשע"ד

מתורת הפרשה

אדם כי יקריב מכם קרבן להשם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם (ויקרא א, ב).

הנה הקדימה התורה הקרבת בקר לפני צאן וכן להלן פסוק ג' אם עלה קרבנו מן הבקר, בבמדבר (סו, ד) מן הבקר או מן הצאן ועיי"ש פסוק י"א. ואילו בסו"פ יתרו שמות כ, כ נאמר מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך את צאנך ואת וגו' ובפסוק י' ואם מן הצאן קרבנו, וכן בקרד וגו' הקדימה תורה שם צאן לבקר. כך העיר רבינו הגרא"ל שטיינמן שליט"א [והא דנאמר בדברים טז ב וזבחת פסח להשם אלקיך צאן ובקר וגו' לא נחשב הקדמת צאן לבקר כמבואר למענין שם]. (משנת חיים ויקרא ס"ד) והציע הגר"מ שטיינברג שליט"א לישב. דאירי האי קרא דפר' יתרו בבמה י"ל דלכן הקדימה התורה צאן לבקר ואיל ובבמה אין מצוה להביא מן המובחר ולפי' אין שום ענין להקדים בקר לצאן כמו במשכן.

ורבנו שליט"א שאל ע"ז דאם אמנם בבמה אין מצוה להביא מן המובחר, א"כ מה היתה הטענה על קין שהביא קרבנות מן הגרוע כפרש"י בבראשית ד, ג עד כדי כך שהקב"ה לא שעה למנחתו דהא כיון דהי' הקרבנו בבמה הרי לפי מש"נ דלא הי' כל ענין להביא דוקא מן המובחר ונמצא דהקרבת גרוע ומשובח הן שוין.

והשיב לו הגר"מ דהנה נאמר (שם ח כא) וירח השם את ריח הניחוח וגו'. והק' במשך חכמה שם מזבחים קיי"ג א' דאין ריח ניחוח בבמה. והשיב ע"פ המדרש בב"ר לד ט דנת הקריב במקום מזבח מקדש לכן הי' להקרבתו תורת קרבנות מקדש שיש בהן ריח ניחוח. וכיון שגם קין והבל הקריבו במקום מקדש, הוצרכו להביא מן המשובח (שם ס"ה ועיי"ש)

מי שנתחייב חטאת בזמן הזה

מי שגילה תוך כדי לימוד ההלכות שעבר בשוגג על איסור דאורייתא רח"ל, צריך להביא קרבן חטאת, והיום שבעוונותינו הרבים לא נבנה בית מקדשנו כתב הרמ"א סימן של"ד (סעיף כ"ז) שיתן י"ח פשוטים לצדקה שהוא מחיר כבש בזול. ואמר לי הגרא"ל שטיינמן שליט"א שע"פ מומחים הסכום של מחיר כבש הוא בערך מאה דולר. [בשנת תשס"ז] ולא יאמר שהכסף עבור חטאת, אלא יאמר שבמקום חטאת הוא נותן את זה הכסף לצדקה. ובליקוטי אמרים להחפץ חיים זצ"ל פרק ה' כתב, מי שמחלל שבת בשוגג, ירשום בפנקסו שכשיבנה ביהמ"ק יביא חטאת, וגם יקרא פרשת חטאת עיי"ש. ובחורי ישיבה שאין להם כסף, אמר לי הגרא"ל שליט"א שירשמו בפנקסיהם חיוב י"ח פשוטים לצדקה כמאה דולר, ויתנו כשיהיה להם כסף. וכמו"כ יכולים ללמוד פרשת חטאת וכמו שכתוב ונשלמה פרים שפתינו. (דרור יקרא עמ' תס"ה)

קרבן המת

הסתפק הגאון ראי"ל שטיינמן שליט"א כשיבא משיח בב"א ויהיה תחת המתים האם יתחייבו כל האנשים להביא כל הקרבנות שהיו חייבים כל אלפיים שנות גלות או שמה נימא בכולהו מיתה מכפרת וכולן כבר נתכפרו ע"י מיתתן. ויל"ע אי איכא להוכיח מהלכתא למשה מסיני בחטאת שמתה בעליה שא"א להקריבה משמע שבלא האי הלכתא היתה נקרבת חזינן דלא אמרינן מיתה מכפרת ואינו צריך לקרבן וצ"ע. (הגרי"א דינר שליט"א קובץ עיון הפרשה נה)

אם לא יגיד

כותב הגר"א שטראוס שליט"א: נסתפקתי היאך יהא הדין בידוע עדות לחבירו, ואומר העד לתובע אני אשלם לך את אשר אתה תובע מהנתבע ואין ברצוני לבוא להעיד, האם איכא מ"מ מצוה להעיד לחבירו, או כיון שהוא מוכן לשלם לחבירו את ההפסד שיגרם על ידי שלא יעיד לו, א"כ אין כאן הפסד לחבירו ושוב א"צ לבוא להעיד. ושאלתי את הגרא"ל שליט"א לענין כובש עדותו אם בכה"ג איכא מצוה להעיד, ואמר לי שאם העד משלם לתובע את אשר תובע, אבל משלם במקום הנתבע, אז יש לומר דא"צ להעיד, אבל אם אינו משלם במקום הנתבע, אלא סתם רוצה להשלים לו את אשר מפסיד, התם עדיין איכא מצוה להעיד לחבירו, עכ"ד.

בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתפילה

בילקוט שמואל א' (רמז צ"ט) רב כהנא הוה קאי ומצלי והוה ר' חייא בר אבא מצלי קדמוי, כיון דחסל ר' חייא בר אבא כעס דלא בעי נפסוק קומי רב כהנא, א"ל ר' חייא בר אבא נהיגון בבבל מצערין רביהון, א"ל לית רבי ידע שאני ממשפחת בית עלי שכתוב בהם אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה, בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בתפילה, וצלי עלוי והאריך ימים עד דאתעבידא טופרוי סומקא כהדין ריקא. וכן הוא בירושלמי סנהדרין פרק א' הל"ב קצת בשינוי. ויש להתבונן, שהרי תפילה היא במקום קרבנות, וכאן אנו רואים שתפילה עדיפא מקרבן, דהא לבני עלי בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל בתפילה כן מתכפר.

ואמרתי זה לפני הגרא"ל שליט"א, ואמר: "זבחי אלוקים רוח נשברה", כשאדם מביא קרבן הוא עוד יכול להשאר בעל גאווה, אבל בתפילה אדם יכול להגיע לרוח נשברה, ורוח נשברה זהו זבחי אלוקים, ובזה תתכן תפילה שתהא עדיפא מקרבן, עכ"ד. (רשימות הגר"א שטראוס שליט"א)

ענין בפרשה – גזל

אדם - למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל. (רש"י ויקרא א, ב)

רובן בגזל

כ' הרמב"ם פכ"ב מאיסורי ביאה (הלכה י"ח- י"ט) אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם לפרוש, אלא מן העריות והביאות האסורות, אמרו חכמים בשעה שנצטוו ישראל על העריות, בכו וקבלו מצוה זו בתרעומות ובכיה, שנאמר בוכה למשפחותיו על עסקי משפחות. ואמרו חכמים גזל ועריות נפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן, ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן שאין בהן פרוצין בעריות וביאות אסורות, [ועוד] אמרו חכמים רוב בגזל מיעוט בעריות והכל באבק לשון הרע. והקשה רבנו שליט"א כיון שבתחילת דבריו כתב הרמב"ם שצצה"ר הכי גדול הוא על העריות, א"כ לכאורה הי' צריך להיות רובם בעריות ומיעוט בגזל כיון שקל יותר לכבוש את היצצה"ר על גזילה.

וי"ל דגזל תלוי באדם עצמו, אבל עריות תלוי באחרים ולכן נכשלים פחות. (אילת השחר בהעלותך עמ' סב). ועוד י"ל כיון שעריות הוא דבר חמור בעיני אנשים, לכן כובש את עצמו נגד יצרו ותאוותו לא לעבור איסורים, משא"כ בעניי ממונות אנשים מורים היתר בכל מיני תירוצים, ולכן אפי' היצצה"ר לא גדול כ"כ מ"מ עובר על איסור גזל. (הגרי"א דינר שליט"א קונטרס לקט שאלות מצויות ח"ג עמ' קי"א)

צדקה לא מכפרת על גזל

על הפסוק (דברים פרק י' פסוק י"ז) ולא יקח שחד. פרש"י "לפייסו בממונו", והשפ"ח מקשה לא ידעתי מה ממון נופל אצל הקב"ה, ולמה לא מפרש שיקח שחד של מצוה במקום עבירה וכדמפרש הרמב"ם עי"ש, ואולי לפייסו בממון הכונה בעשיית צדקה, וכל זמן שלא חוזר בתשובה לא מועיל שיעשה צדקה. והנה יש אנשים שגוזלים וכדו' ומחפים על עצמם בנתינת צדקה. ועי' בספר חסידים אות תתרע"ו והמלוה בריבית ממונו יכלה וכו' או העושה עולה במשקל במדה ובמשורה ובסחורות וכל מיני עולה, לבסוף ירדו מנכסיהם ובניהם יתפרדו זה מזה בארץ נכריה ונצרכים לבריות, וגם כל שיהיו חבריהם וכל הנלוה עליהם יכלה ממונם, וכל שיהי' מסייע להם. ועוד כתב שם יש עושה עולה ומצליח, אבל כשלא יעשה עולה לא מצליח אלא יפסיד, כדי שלא ישוב בתשובה בשביל לטורדו מן העולם כי המרבה לעשות עולה לא יספיקו בידו לעשות תשובה פן יאמרו הנגזלים עשה כך וכך ובא בגן עדן, כלומר שישב גזילתו ולא יותר עכ"ל. (אילת השחר דברים עמ' ע"ב)

נקיות של אבי האור גדול'

שח רבנו: אביו של 'האור גדול' עבד לפרנסתו כחייט, והוא ביקש שיכניסו לקברו את השולחן עליו עבד, שיעיד בו שמעולם לא גזל... וזה דרגה מיוחדת שיכול לומר עד כדי כך, (עי' בספר הגדול ממינסק עמ' 44) ואמר רבנו שאולי זה הסיבה שזכה לבן כזה גדול, ושאלו הרי זה דבר קטן לכאורה שלא גזל, ואמר רבנו שכיון שאצל רובן זה דבר קל לעבור באיסור גזל, והוא נזהר במה שאחרים מורין היתר, לכן הוא זכה לשכר כזה. (כ"ת)

גזל שינה

נשאל מרן הגרי"ח שליט"א האם יש ענין של גזל שינה, דאפשר דלא שייך בזה גזל כיון שאינו לוקח דבר של ממש. והשיב יש בזה משום ואהבת לרעך כמוך. וכן השיב רבנו שליט"א דאין כאן גזל שינה, אבל יש כאן לא תנונו איש את עמיתו. (הליכות חיים ח"ב עמ' קס"ח)

תשלום ממון לאחר מיתת החזו"א

סיפר רבנו, כי עם פטירת החזון איש הודיעו ברדיו על פטירתו של רב גדול בשם הרב קרליץ, ולמחרת הגיע לבני ברק יהודי והתאונן כי רעייתו של הרב הזה- הרב קרליץ, חייבת לו סכום מסוים..., זאת עקב סחורה שמכר לרבנית קרליץ שניהלה חנות בהיותה בחו"ל. רבי שמריהו גריינמן מיהר לשלם לו את כל החוב. סיים רבנו: וזכות גדולה היא לחזון איש, שהאיש הגיע מיד אחרי הסתלקותו של מרן לקבל את כספו, ולא כל אדם זוכה לכך, אלא מי שכל כך זהיר ונקי בממונו. (מאחורי הפרגוד עמ' 32)

לחזור בגלגול

אמר רבנו: על כל העבירות בסופו של דבר יוצאים מהגיהנום, אפי' רשע רק שנים עשר חודשים נשאר שם, אבל גזלן לא יוצא מהגיהנום לעולם, אפילו גזל פרוטה אחת לא יצא מהגיהנום לעולם, עד שישב הפרוטה, ולשם כך יורד בגלגול כמבואר בגרי"א (אבן שלמה פ"ג או' ח') 'הגוזל מחברו ולא החזיר לנגזל עד כלות ימיהם, מוכרחים לבוא בגלגול' וכמה חמור הדבר, דור המבול לא נחתם דינם אלא על גזל, וכתוב בגמ' רובם בגזל, ומשמע מזה שרובם נמצאים רח"ל ב... (מזקנים אתבונן ח"א עמ' 12) ואמר רבנו: מסופר על האלשי"ך שדרש בביהכ"נ בשבת ומנה את הק' רמאויות שעשה לבן הארמי, והארז"ל הי' שם וחייד ושאלוהו ע"כ, ואמר שלבן היה בדרשה ונענע בראשו להסכמה חוץ מדבר אחד שאמר חבל שלא חשבתי על זה. [וי"א שבאמת לבן עשה גם רמאות זו אלא שלא הודה עליה משום שהוא רמאי]. יש ללמוד מזה כי הרשע שלא נבדל בחייו מעבירות ומידות מגונות נשאר בהם גם לאחר מיתתו. ועמש"כ הרמח"ל בילקוט ידיעת האמת (ח"ב עמ' של"ח...) כי מי שגזל בחייו גם במותו יגזל, אלא שבחייו גזל מעות או ממון להנאתו, ושם יגזל אם בגיהנם של אש, ואם בגיהנם של שלג, וזה יהיה לו לצער גדול ולכפרת עונותיו. (אילת השחר בראשית לא, ו)

ע"י מחילה לינצל מגלגול

אמר רבנו: פעמים יצטרך הגזלן לחזור בגלגול ע"מ להשיב, כמו שכתוב בספרים, וממילא גם הנגזל צריך לחזור. ושאלו אם לגבי הנגזל יש תקנה שלא יצטרך גם הוא לשוב בגלגול ע"מ שהגוזל ישיב לו את גזילתו.

ענה ראש הישיבה, למחול סתם לא כדאי, כפי שרואים בתפילה זכה שהנוסח שם חוץ מממון אשר אוכל להוציא על פי דין, משמע שלמחול סתם לא כדאי, אבל יש עצה שיעשה תנאי אם אצטרך לשוב בגלגול על הגזילה הזו, הריני מוחל ואם לא אני לא מוחל. (מזקנים אתבונן ח"א עמ' 15 ועיי"ש עוד)

תשובה רק אם מחזירים

במוסד חינוכי מסוים אירעו לעתים תכופות גניבות בין התלמידים, ובאו אנשי הצוות לבקש עצה ותושי' לדבר, אמר רבנו שיגידו לתלמידים שאי אפשר לעשות תשובה רק אם מחזירים. (מזקנים אתבונן ח"א עמ' 15 ועיי"ש עוד)

הקב"ה מדקדק עם חסידיו

מעשה באדם אחד שלא היה מפריש מעשר והצליח מאד בנכסיו, וכששמע חשיבות מעשר כספים החל לעשר את רווחיו, ומשהתחיל להפריש מעשר החל להפסיד בעסקיו. והיה תמה היתכן, ענה מרן שליט"א שכנראה יש ברכושו כסף לא כשר, גזל וכדו', ולכן נגזר עליו להפסיד ממנו, רק כל זמן שלא עישר את כספו לא היתה לו הזכות שידונו אותו כלל, אבל כשהתחיל לנהוג בכספו כמו שצריך ומפריש מעשר, אומרים לו מהשמים, אתה רוצה להיות בסדר, בא ונסדר לך את נכסך שיהיו כדת וכדין. ובדומה לזה אנשים שחוזרים בתשובה יש להם לפעמים צרות, וזה בגלל שרוצים להשתפר, אז מתחילים לעזור להם להגיע לתכלית הרצוי עיי' יסורים. (מזקנים אתבונן ח"א עמ' 88)

הגנב מתפרנס מגניבה

החזון איש זצ"ל אמר גנב לא מתפרנס בלי גניבות, מחלל שבת לא מתפרנס בלי חילולי שבת רח"ל, וכך אומרים הרבה מחללי שבת עיקר פרנסתו היא בשבת.

והמציאות הזאת נגרמת, דכיון שהם מציבים לעצמם מצב כזה כך נוהגים אתם משמים, אם אתה גנב או מחלל שבת פרנסתך תהיה מזה, כי בדרך שאדם רוצה לילך וכו' והבא ליטמא וכו', אבל הדבר בידם, שכשיפסיקו לגנוב או לחלל שבת יתפרנסו בלי זה כמו כל שומרי תורה ומצות, ועיין ספר חסידים (אות תתצ"ז) יש עושה עולה ומצליח, אבל כשלא עשה עולה לא מצליח אלא יפסיד, כדי שלא ישוב בתשובה וכו'. (אילת השחר פרשת שלח פרק י"ד פסוק מ"א)

זהירות רבנו בממון

רבו העובדות המפליאות בזהירותו הרבה של רבנו שליט"א בענייני ממון, לדוגמא נציין כי הוא נמנע באופן קבוע לכתוב מכתבי המלצה עבור אותם המקומות שהינו משמש בהם כראש ישיבה, או כנשיא הישיבה, משום שאנשים חושבים שהיות והוא משמש בראשות הישיבה, בטח הוא מקבל משכורת! ונראה כאילו הוא מבקש בעד עצמו. ומצד "והייתם נקיים מה" ומישראל", הוא נמנע מלהמליץ עבורם אצל גידי עם. וכן מקפיד לא לבקש כסף באופן אישי - משום אדם, אלא כשמתבקש לכך כותב מכתב המלצה כללי - ולא באופן אישי, בכדי שלא ירגיש שום אדם מחויבות לתרום אם ליבו בל עמו - רק משום כפיה או אי נעימות. (מאחורי הפרגוד עמ' 39)

הכל נקי

ובעת רצון, בסוף ימי, התבטאה הרבנית עיי' בפני בני המשפחה, כי ביתם וכל אשר להם, נקי מכל סרד של פרוטה שאינה שלהם. הכל נקי וטהור. כך שאין לה שום בגד או שולחן וכסא וכל פריט בבית שאינו כשר לגמרי... (מאחורי הפרגוד עמ' 35)

יש לך רשות

סיפר נאמן ביתו ר' איסר שוב: פעם שב מרן שליט"א - מהלויית המת, פלוני הוציא לו מהבית ספל עם מים. וכיון שנוהגים בשעה זו שלא למסור מיד ליד, לא מסר את הספל למרן שליט"א, וגם לא רצה להניחו על הארץ - בכדי לא להטריחו להתכופף, לכן, הניח את הספל על רכב שחנה בסמוך. נסער מרן שליט"א ונרתע על עומדו בתמיהה: "וכי יש לך רשות?!", ולא היה מוכן לקחת את הספל, עד שהתלמיד הורידו על הקרקע, אז התכופף לרצפה לקח ונטל את ידיו. (מאחורי הפרגוד עמ' 36)

נכשלים בחושן משפט

סיפר הרב עזריאל מונק: שבוע אחד השיעור במוצ"ש - שמתקיים בבית מרן שליט"א התאחר בסיומו, הפטיר אחד הנוכחים בקול: "היום, לרשעים בגיהנום יש נחת רוח כיון שאיחרנו לצאת מן השבת...". כאשר רק הזכירו את גיהנום, התכרכמו פניו של מרן שליט"א, ולחש בפחד הדין: "לא רק רשעים אפשר למצוא שם. גם הרבה 'שיינע אידן'... רק יחידים נמלטים... בל נשלה את עצמנו! ומעיניו זלגו דמעות. ואז הוסיף לענין גזל: הרב... שליט"א שהוא אב"ד, אמר לי כי ב'חושן משפט', גם אנשים לא קטנים נופלים וחוטאים, נו, וכי על זה אין גיהנום? היושבים לפניו הזדעזעו מפשטות הדברים מחדרתו הגדולה והמוחשית. (מאחורי הפרגוד עמ' 34)

[וז"ל המסלת ישרים בפרק י"א: אמנם כללו של דבר, כמו שחמדת הממון רבה, כן מכשולותיו רבים. וכדי שיהיה האדם נקי מהם באמת, עיון גדול ודקדוק רב צריך לו. ואם נקה ממנו ידע שהגיע כבר למדריגה גדולה, כי רבים יתחסדו בענפים רבים מענפי החסידות, ובענין שנאת הבצע לא יכלו להגיע אל מחוז השלימות].

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

לזרוק דבר כדי להזיז מוקצה

יל"ע אם מותר לזרוק דבר היתר כדי להזיז מוקצה, דאפשר דדמי למשי"כ השו"ע והרמ"א בסי' ש"ח דמותר לטלטל דבר מוקצה עיי' ניפוח, דלא הוי טלטול אלא כלאחר יד ולא מיקרי טלטול, וא"כ ה"ה הכא אפשר דשרי לכו"ע. אולם יש לחלק דדוקא בניפוח שרי משום דלא הוה מעשה בידים, אבל בזרוק דבר היתר על המוקצה כיון דהוי מעשה בידים אפשר דאסור, ולכאורה יש לפשוט ספק זה

מלשון תוס' בשבת דף ל"ט א' דהתם תנן אין טומנין ביצה בחול, ואמר רבה טעמא משום גזירה שמא יטמין ברמץ, רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר ממקומו, מאי בינייהו איכא בינייהו עפר תיחוח. ותוס' שם ד"ה מפני פירשו בשם ר"ת, שמזיז עפר שהוא מוקצה ממקומו כשתוחב הביצה בתוך העפר, וסבר רב יוסף דטלטול מן הצד שמיה טלטול, ואיכא בינייהו עפר תיחוח, היינו שהוא תיחוח כל כך כשמניח הביצה מידו ליפול, נטמנת מעצמה בתוך העפר ואינו מזיז עפר ממקומו בידים ע"כ, ומלשון התוס' כשמניח הביצה מידו ליפול וכו' מדויק, שרק להניח הביצה מידו ליפול בלא כח מותר, אבל לזרוק דבר היתר כדי להזיז המוקצה אסור, אולם צ"ע דבב"ק שלהי פ"ב דף כ"ו ב': אמר רבה היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא הכיר בה ועמד ונפלה וכו' לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה ופטור, וחזינן דבלא דין דמלאכת מחשבת היה חייב אף שלא הכיר בה ונפלה מעצמה, ולא מחלקין בין זרק בידים להיכא דנפלה ממילא, וא"כ כיון דלענין מוקצה חזינן דכשמניח הביצה מידו ליפול לא חשיב שמזיז מוקצה, א"כ ה"ה כשזרק היתר על מוקצה נמי יהיה חשיב למזיז מוקצה וצ"ע.

והגרא"ל שטיינמן שליט"א ביאר כונת התוס' בע"א, דזה ודאי דליכא חילוק בין פותח ידו בנחת ונופלת הביצה, לבין זורק הביצה לתוך העפר, דבתרויהו חשיב שמזיז מוקצה כיון דהוי כוחו, וכדחזינן גבי נזיקין בספ"ב דב"ק דאם היתה אבן מונחת לו בחיקו וכו' לענין נזיקין חייב, ואף דלהזיז מוקצה בניפוח לא חשיב מזיז מוקצה, היינו משום שבצורה כזו לא אסרו טלטול מוקצה, אלא אסרו רק להזיז בידיו, וא"כ להפיל ע"ז דבר היתר נמי חשיב שמזיז מוקצה כיון דהוי כוחו, וכונת התוס' הוא דבגווני שמניח הביצה ממש על העפר בנחת, בלא שום הפלה ונטמנת הביצה בעפר מחמת כובד הביצה מצד עצמה, אזי לא חשיב מזיז מוקצה דלא הוה מעשיו ולא חשיב כוחו, ע"ז אבל בגוונא שמפילו והביצה מצד עצמה אין בו כח להזיז את העפר, אם רק יניחו ולא יפילו על העפר ורק מחמת כובד הנפילה שנופל זו העפר, אז חשיב מעשה ידיה וכוחו וחשיב מזיז מוקצה אף אם לא יזרוק אלא יפתח את ידו וממילא יפול. אלא דצ"ע דלענין נזיקין חייב בבידקא דמאי שמזיק בכח ראשון וחשיב מעשה ידיה, כדאיתא בסנהדרין דף ע"ז ב' והתם הא לא הוה מחמת פעולתו, אלא מחמת כובד המים דקודם לכן היה מחיצה המפסקת את המים מליפול והוא פותח את המחיצה וממילא המים נופלים, והוי כמו שמניח ביצה על העפר ונטמנת מאליה, דג"כ מסיר את הדבר המפסיק בינו לעפר דהיינו היד, ואם בנזיקין חייב ונחשב למעשה ידיה, א"כ ה"ה שבמוקצה יחשב למעשה ידי' ויחשב מזיז מוקצה. **והגרא"ל שטיינמן שליט"א** תירץ דשאני גברי נזיקין מאיסור מוקצה, ומהא דבנזיקין חייב בבידקא דמאי בכוח ראשון, אינו ראיא דחשיב זה ג"כ כמזיז ומטלטל מוקצה האסור בשבת, דהרי טלטול מוקצה מן הצד לצורך דבר המותר מותר בשבת, ולא חשיב שמזיז מוקצה ובנזיקין ודאי דחייב אף בכה"ג וע"כ דאין גדריהם שווים. (עמ' רס"ז)

יומא דהילולא – הגה"ג רבי מרדכי מן זצ"ל ראש ישיבת בית הלל נלב"ע ו' אדר ב' תשנ"ז

הערכה גדולה העריך רבנו שליט"א את הגר"מ זצ"ל וכפי שנביא להלן מדברי ההספד, וכשחלה הגר"מ את חליו האחרון הגיע רבנו ג' פעמים לבקרו בבית חולים. והגר"מ זצ"ל בעת שכבר היה חולה ומרותק לכסא גלגלים, והיה כינוס מועצת גדולי התורה בבית רבנו, טרח הגר"מ זצ"ל שהיה חבר במועצת גדולי התורה בטירחא גדולה לבא, וכשנשאל על מה המסירות הגדולה. אמר: אם הגרא"ל ביקש לבוא כיצד ניתן לסרב, הרי בהליכותיו והנהגותיו הוא מזכיר לנו דמות דיוקנו של מרן החזון איש זצ"ל. (כ"ת)

הצדיק אבד

ולעת פטירתו ספד לו רבנו שליט"א לפני מטתו ואמר: לא שייך ואינו ראוי להספיד, אני רק רוצה לומר מילים אחדים, בפסוק (ישע"י נ"ז א') (כתוב הצדיק אבד ואין איש שם על לב, וכתב הרד"ק ובאמרו אבד לא ר"ל שהצדיק אבד במותו כי לעצמו לא אבד, אבל נשמתו בחיים ערבים טובים מחיי הגוף אלא אבד מדורו כי להם היא האבדה עכ"ל, וזה הוא אמר על יאשיהו, והנה מה שהי' אז א"א להידמות, בדור שלנו ממש יחידים, **וכשאחד מהיחידים מגדולי הדור נפטר**, כשהצדיק אבד אין איש שם על לב, חסר שימת לב, כל אחד צריך להתעורר, יש הרבה דברים מה שכל אחד יודע שצריך לתקן, הקב"ה יודע שצדיקים מועטים.

הצדיק אבד ואין איש שם על לב, חוץ ממה שהי' צדיק **הוא הי' משפיע כל ימיו תורה ויר"ש, עניו, כמעט לא ראו כלום הי' תמיד נחבא**, מה נאמר, ואין איש שם על לב כי מפני הרעה נאסף הצדיק, א"כ כל אחד צריך לחפש במעשיו ודרכיו לשפר, ויש לכל אחד מה לשפר, וזה יהא זכות לו ותועלת לדור שלא יהא אבד.

בזמן האחרון הוא דיבר בפני וביקש שבנו רבי יעקב יוסף יהי' ראש הכולל, הוא מסר רק לו את כל הנהגת הכולל, וגם כתב צוואה על זה, ודיבר איתי כמה פעמים על זה, ואני מוסר את זה, ונקוה שהקב"ה יעזור, שהכולל שכל ימי חייו, **ובזמן האחרון בפרט, הוא מסר נפשו על זה**, שיעמוד ויוסיף בתו"ש ויהא זכות גדול לנפטר, והי' יעזור שלא יהא עוד פרץ וצוחה ברחובותינו, ויקוים ובלע המות לנצח ומחה הי' דמעה מעל כל פנים ונאמר אמן.

ישיבת בית הלל

ורבנו שליט"א שם על לבו הטהור את 'ישיבת בית הלל' לרומם ולגדל אברכים מופלגים בתורה וביר"ש, ולסעדם ברוח ובגשם, וכמה פעמים הגיע למסור שיעורים ושיחות בהיכל הישיבה.

בנו הגאון רבי דוד יצחק מן זצ"ל ראש ישיבת כנסת חזקיהו כפר חסידים

ובנותן טעם להביא כאן מה שהתבטא רבנו שליט"א על בנו הגדול של הגר"מ, הגאון רבי דוד יצחק מן זצ"ל, [שנפטר ב"ד סיון תשע"ב] 'הוא עוד היה עילוי'. וכשרבנו שליט"א הגיע לניחום האבלים, ואחד מהם סיפר מעשה אודות כוחו הנפלא של הנפטר הגדול לדבר במשך נסיעה ארוכה עם פלוני, ובתוך כך להכין במחשבתו שיעור עיוני בסוגיות הנלמדות בישיבה וכששמע זאת הפטיר: ואמר זה שהוא היה עילוי זה הרי ידוע ומפורסם. (קו' תאניה ואניה)

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זלבה גולדה לוין ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל